

ORNITOFAVNA ZGORNJEGA DELA DOLINE REKE IN BLIŽNJE OKOLICE

Boštjan SURINA

SI-6250 Ilirska Bistrica, Župančičeva 22

E-mail: bostjan.surina@guest.arnes.si

IZVLEČEK

Med letoma 1994 in 1999 je bilo v dolini Reke in bližnji okolici opazovanih 147 vrst ptic, od tega 85 vrst potrjenih in 19 verjetnih gnezditk ter 25 vrst preletnikov; 78 vrst ptic v dolini prezimuje. Zabeleženo je bilo naraščanje populacije pojočih koscev *Crex crex*, opaženi sta bili tudi veliki gnezditveni gostoti rjavega srakoperja *Lanius collurio* ter velikega strnada *Miliaria calandra*. Obrežje Reke je edina gnezditvena lokacija čebelarja *Merops apiaster* v JZ Sloveniji. V kamnolomu nad Ilirsko Bistrico je bil opazovan skalni brglez *Sitta neumayer* - prvo opazovanje te ptice v Sloveniji. Gnezditvene habitate neposredno ob Reki in trstičja ogrožajo hidromelioracijski posegi v strugo.

Ključne besede: ornitologija, dolina Reke, Primorska, JZ Slovenija

UVOD

Dolina Reke je spričo naravnega bisera Škocjanskih jam, v katere Reka ponikne, in nepreglednega Snežniškega masiva neupravičeno zapostavljena v pogledu naravoslovnih raziskovanj.

Dosedanje floristične in favnistične raziskave so dokaj bome. Šele v zadnjem času so bile opravljene nekatere floristične raziskave, ki so deloma zajele tudi floro in vegetacijo doline (Jogan *et al.*, 1996; Seliškar & Vreš, 1995). Podobno je s favno kačjih pastirjev (Šalamun *et al.*, 1997), metuljev (Čelik, 1994; Čelik & Rebušek, 1996; Verovnik, 1997) in sesalcev (Trilar, 1997). Na pobudo Zavoda za varovanje naravne in kulturne dediščine Nova Gorica je bila izdelana inventarizacija favne zgornjega toka reke Reke, ki je zajela raziskave vrbnic (Plecoptera), muh poplesovalk (Empididae, Diptera), dvoživk (Amphibia) in ptic (Aves), vendar rezultati inventarizacije za vse skupine niso popolni (Sivec *et al.*, 1996). Na posameznih lokalitetah je bila na pobudo istega zavoda inventarizirana flora in vegetacija (Seliškar & Vreš, 1995). Razmeroma slabo je poznana tudi ornitofavna, saj je intenzivneje raziskovana šele v zadnjih nekaj letih (Polak, 1997). Šele nočni popisi koscev *Crex crex* v zadnjem času so opozorili na mednarodni ornitološki pomen območja (Trontelj, 1995,

1996), katerega del je vključen med ornitološko pomembna območja Slovenije (IBA). Namen članka je prispevati k poznavanju ptic zgornjega dela doline Reke in bližnje okolice.

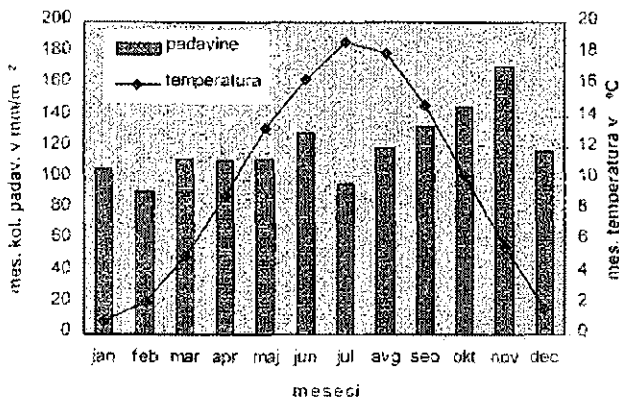
RAZISKOVANO OBMOČJE

Dolina Reke se razteza v smeri SZ-JV v JZ delu Slovenije, samo porečje pa se opira na neprepustne terciarne flišnate plasti (laporji in peščenjaki), ki sestavljajo brkinsko sinklinalo. Na SV krilo brkinske sinklinalne pa se nariva snežniški masiv, sestavljen iz zgornje- in spodnjekrednih apnencev ter dolomitov in se nad dolino pokaže z markantno stopnjo nad zgornjim tokom Reke, kjer je tudi največ ravnega sveta v celotnem porečju Reke. Tu sta se izoblikovali dve fluvialni terasi, kjer je ozemlje, ki ga poplave Reke ne dosežejo, izkoriščeno za njive in travnike (Pavlovec & Pleničar, 1980; Rojšek, 1987). Reko napajajo vode iz snežniškega masiva po desnih kraških pritokih (Bistrica, Podstenjšček). Neposredno ob Reki najdemo kvartarne rečne naplavine, glavnino doline pa tvori terciarni fliš (Pavlovec & Pleničar, 1980). Zgornji del doline Reke leži na nadmorski višini 420-400 m. V njem se je razvila Ilirska Bistrica (pribl. 4900 preb.), največje naselje celotne doline in porečja Reke ter sedež občine, ki med drugim

zajema celoten zgornji del doline.

Dolini daje glavno obeležje reka Reka, tipična kraška reka in najdaljša ponikalnica v Sloveniji. Izdolbla je enega najbolj zanimivih naravnih pojavov - Škocjanske jame, ki so vpisane v seznam svetovne naravne in kulturne dediščine pri UNESCO. Za Reko je značilno izredno kolebanje vodnega pretoka tako med letom kot tudi med posameznimi meseci, saj razmerje med najnižjim in najvišjim pretokom presega 1:3.000. Ima submediteranski pluvio-nivalni rečni režim z vplivi kraške retinence oziroma najvišjo vodno gladino jeseni (november), najnižjo pa poleti (avgust). Vsakoletne poplave so pravilo (Rojšek, 1996).

Bližina morja pomeni milejšo klimo, saj povprečna letna temperatura zraka niha med 9,6 in 12°C (Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije, 1995b; Pučnik, 1974) (Ilirska Bistrica, 414 m n.m.v.; Sl. 1). Značilnost lokalne klime so tudi velika temperaturna kolebanja zlasti v zimskih mesecih, ko pride zaradi izpostavljenosti doline proti S do nenadnega vdora hladnega zraka s snežniškega masiva z značilno burjo (Klemencič, 1959). Dogaja se, da mešanje morskih in kontinentalnih zračnih gmot ob menjavanju vlažnega ter toplega jugozahodnika in mrzlega severozahodnika vodi v nastajanje žleda (Rojšek, 1987). Kljub temu se povprečna temperatura zraka tudi najhladnejših mesecev ne spusti pod 0°C (januar 1,6°C). Prve slane se pojavljajo ob koncu oktobra in v prvi polovici novembra, zadnje pa ob koncu marca oziroma v začetku aprila. V dolini je pozimi temperaturna inverzija pogost pojav.

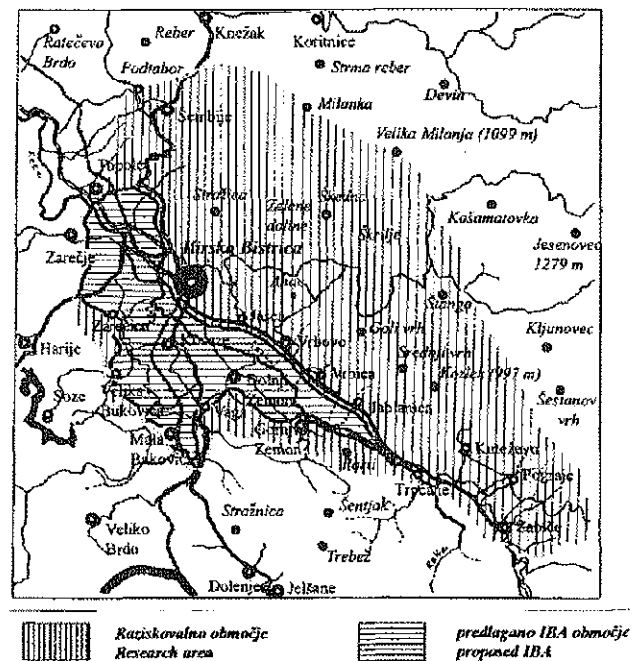
Sl. 1: Povprečna mesečna količina padavin in povprečna mesečna temperatura zraka na meteorološki postaji Ilirska Bistrica v obdobju 1961-1990 (Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije, 1995a, b; Pučnik, 1974).

Fig. 1: Mean monthly precipitation rate and mean monthly air temperature at the Ilirska Bistrica Weather Station in the 1961-1990 period (Hydrometeorological Institute of the Republic of Slovenia, 1995a, b; Pučnik, 1974).

Dolina prejme v povprečju 1447 mm padavin, največ oktobra (146 mm) in novembra (172 mm), najmanj pa februarja (92 mm) in julija (97 mm) (Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije, 1995a).

Reka priteče v zgornji del doline iz toploljubnega bukovega gozda z jesensko vilovino (*Seslerio - Fagetum*), ki prevladuje v zgornjem toku Reke. V širših stranskih jarkih in ob sami Reki uspeva združba velikega jesena in plemenitih listavcev (*Aceri - Fraxinetum*), na pobočjih, obrnjenih proti severu, pa bukov gozd z bekico (*Luzulo - Fagetum*) (Seliškar & Vreš, 1995). Dolina se pri vasi Zabiče razširi v obdelovalne površine in travnike z visoko pahovko (*Arrhenantheretum s.lato*), modro stožkovko (*Molinetum caeruleae s.lato*) ter pokončne stoklase in srednjega trpotca (*Bromo - Plantaginetum mediae*), slednji že zunaj poplavnih voda. Prekinjajo jih visokostebelni senožetni sadovnjaki, drevoredi, žive meje, poti in melioracijski kanali. Po dolini se fragmentarno pojavljajo še posamezna okna trstičja (*Phragmitetum australis*), ostrega šašja (*Carietum gracilis s.lato*) in volkovja (*Nardetum s.lato*).

Travnati svet doline z desnega brega Reke omejuje gozd črnega gabra z jesensko vilovino (*Seslerio - Ostryetum*), ki ga ponekod prekinjajo zaplate suhih kraških travišč nizkega šaša in skalnega glavinca (*Carici humilis - Centaurietum rupestris*) ter oklasnice in dlakavega gadnjaka (*Danthonio - Scorzoneretum villosae*), z leve pa večinoma gozd belega gabra (*Carpinetum s.lato*), gradna (*Quercus petraea*) in cera (*Quercus cerris*).

Sl. 2: Dolina Reke z bližnjo okolico.

Fig. 2: Upper Reka valley and neighbouring area.

Erodირani rečni bregovi in manjša prodišča ob Reki so rezultat njenega hudourniškega značaja. Strmo odsekani rečni bregovi se pojavljajo bolj ali manj po obrežju celotnega toka Reke, vsakoletne poplave pa jih sproti oblikujejo in spreminjajo.

V zgornjem delu so tudi prodišča večinoma nestabilna, na njih pa prevladujejo nitrofilne in konkurenčno najbolj sposobne rastlinske vrste. Po toku navzdol pa so bolj izoblikovana z že značilno vegetacijo iz zvez *Bidention tripartiti* (s prevladujočimi vrstami *Bidens tripartita*, *Epilobium hirsutum*, *Polygonum minus*, *P. persicaria* in *Rumex obtusifolius*), *Nanocyperion* (*Cyperus fuscus*) in združbe *Junco - Menthetum longifoliae* (*Mentha longifolia*, *Juncus inflexus*).

V zgornjem toku je pas obrežne vegetacije razmeroma ozek, prevladujeta pa bela vrba (*Salix alba*) in jelša (*Alnus glutinosa*); jelševje (*Alnetum glutinosae*) je razvito le fragmentarno. Po dolini navzdol pa se postopoma širi in v ulekninah pasu poplavnega območja so razviti logi, kjer se omenjenima drevesnima vrstama pridružijo še robinija (*Robinia pseudoaccacia*) in lipovec (*Tilia cordata*) ter grmovnice rdeča vrba (*Salix purpurea*), trdoleska (*Euonymus europaea*), rdeči dren (*Cornus sanguinea*), leska (*Coryllus avellana*) in dobrovita (*Viburnum lantana*) (Seliškar & Vreš, 1995). Najbolj prodorni rastlini obrežij sta topinambur (*Helianthus tuberosus*) in orjaška rozga (*Solidago gigantea*), ki ponekod (zlasti po toku navzdol) popolnoma izpodrineta

druge vrste (*Epilobium hirsutum*, *Mentha longifolia* ...).

Fitogeografsko uvrščamo dolino Reke v submediteransko območje (Wraber, 1969) oziroma brkinski distrikt (Zupančič et al., 1987).

Mozaična razporeditev travnikov, visokostebelnih senoženih sadovnjakov, njiv, drevoredov in pasov grmovja ter pestra izbira poljščin govori o ekstenzivni rabi zemljišč. Lastniki le-teh so skoraj izključno zasebniki, ki še vedno bolj ali manj tradicionalno gospodarijo s svojimi površinami. Intenzivnejšo izrabo površin pa do neke mere onemogočajo tudi vsakoletne poplave, zlasti v neposredni bližini Reke. Tako poplavni del območja zasebniki večinoma le kosijo, tu in tam pa se košenice zaradi nedonosnosti oziroma opustitve košnje in paše zaraščajo.

MATERIALI IN METODE

Terensko delo je zajemalo v glavnem opazovanja od leta 1994 do leta 1999. Uporabljal sem daljnogledne različnih povečav, opazovanja pa so zajemala zgornji tok doline Reke, ki sem ga v smeri vzhod-zahod omejil z vasema Zabiče in Podtabor, proti severu z Gurami, proti jugu pa s črto Trpčane-Gornji in Dolnji Zemon-Zarečica-Zarečje (Sl. 2). Popisovanje ptic je tako zajemalo dva krajinsko, geološko in vegetacijsko jasno ločena predela: flišnato dolino ter suhe kraške travnike nad dolino Reke.

Tab. 1: Seznam opazovanih vrst. Kategorije ogroženosti po Bračko et al., 1994; primerjava statusa vrst po Geister, 1995; Polak, 1997; Sivec et al., 1995; Sovinc 1994;* Bračko & Grošelj, 1994; P: vrsta je opazovana na preletu; Ph: vrsta je opazovana v prehranjevalnem habitatu; Pg: poletni gost, spolno nezreli osebki letujejo izven gnezdišč; Z: vrsta v dolini Reke prezimuje; Gn?: vrsta je verjetni gnezdilec; Gn: vrsta je potrjen gnezdilec.

Tab. 1: List of the observed species. Threat status according to Bračko et al., 1994; comparison of the status according to Geister, 1995; Polak, 1997; Sivec et al., 1995; Sovinc 1994;* Bračko & Grošelj, 1994; P: species observed during migration; Ph: species observed in feeding habitat; Pg: summer visitor, immature individuals summering outside breeding area, Z: species overwintering in the Reka valley; Gn?: probable breeder; Gn: confirmed breeder.

št.	znanstveno ime	ogroženost	status				
			ZOAS	OA S	Sivec et al., 1995	Polak, 1997	Surina (to delo)
1	<i>Acanthis cannabina</i>		Z	Gn			
2	<i>Accipiter gentilis</i>	V 3.c	Z	Gn			Z
3	<i>Accipiter nisus</i>	V 3.c	Z	Gn			Z
4	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	E 2.c					Gn
5	<i>Acrocephalus palustris</i>			Gn	Gn?	Gn	Gn
6	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	V 3.a					P
7	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	V 3.a					P
8	<i>Actitis hypoleucos</i>	E 2.c					Gn?
9	<i>Aegithalos caudatus</i>		Z		Gn		Z, Gn
10	<i>Alauda arvensis</i>	R 4.b			Gn?	Gn	Gn
11	<i>Alcedo atthis</i>	E 2.c		Gn	Gn	Gn	Z, Gn
12	<i>Alectoris graeca</i>	E 2.b					Z, Gn?
13	<i>Anas acuta</i>						P, Z
14	<i>Anas platyrhynchos</i>		Z	Gn	Gn?		Z, Gn

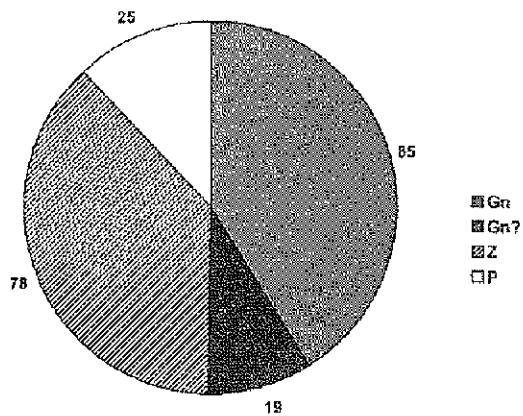
15	<i>Anas querquedula</i>	E 2.a					P
16	<i>Anser anser</i>		Z				
17	<i>Anthus campestris</i>			Gn			Gn?
18	<i>Anthus pratensis</i>		Z				
19	<i>Anthus spinoleta</i>		Z				
20	<i>Anthus trivialis</i>			Gn	Gn?		Gn
21	<i>Apus apus</i>			Gn			Gn
22	<i>Aquila chrysaetos</i>	V 3.a					Gn
23	<i>Ardea cinerea</i>	R 4.b	Z		P	Gn?	Z, Gn?
24	<i>Asio otus</i>		Z				
25	<i>Athene noctua</i>	E 2.c	Z	Gn		Gn?	Gn
26	<i>Aythya nyroca</i>	E 2.a					P
27	<i>Bombus garrulus</i>						P, Z*
28	<i>Bubo bubo</i>	E 2.c	Z	Gn			Gn
29	<i>Buteo buteo</i>		Z	Gn	Gn?		Z, Gn
30	<i>Caprimulgus europaeus</i>	E 2.c		Gn			Gn
31	<i>Carduelis carduelis</i>		Z	Gn	Gn?		Z, Gn
32	<i>Carduelis flammea</i>						Z
33	<i>Carduelis spinus</i>		Z				
34	<i>Carpodacus erythrinus</i>			Gn?			
35	<i>Certhia brachydactyla</i>		Z				Z, Gn?
36	<i>Charadrius dubius</i>	V 3.c					Gn
37	<i>Chloris chloris</i>		Z			Gn	Z, Gn
38	<i>Ciconia ciconia</i>	E 2.b					P
39	<i>Cinclus cinclus</i>	V 3.b					Z, Gn
40	<i>Circus gallicus</i>	E 2.a		Gn			P
41	<i>Circus aeruginosus</i>				P		
42	<i>Circus cyaneus</i>						P, Z
43	<i>Coccyzus coccyzus</i>		Z			Gn	P, Z
44	<i>Columba livia</i>	E 2.b	Z	Gn			Z, Gn
45	<i>Columba palumbus</i>						Gn
46	<i>Corvus corax</i>		Z	Gn			Gn
47	<i>Corvus corone cornix</i>		Z	Gn	Gn?	Gn	Gn
48	<i>Corvus monedula</i>		Z				
49	<i>Coturnix coturnix</i>	V 3.c		Gn	Gn?	Gn	Gn
50	<i>Crex crex</i>	E 2.c		Gn			Gn
51	<i>Cuculus canorus</i>			Gn	Gn?		Gn?
52	<i>Delichon urbica</i>			Gn	Gn		Gn
53	<i>Dendrocopos major</i>		Z	Gn	Gn?	Gn	Gn
54	<i>Dendrocopos minor</i>		Z				
55	<i>Egretta garzetta</i>						P
56	<i>Emberiza cia</i>		Z	Gn			Gn
57	<i>Emberiza cirius</i>		Z				Gn
58	<i>Emberiza citrinella</i>		Z	Gn		Gn	Gn
59	<i>Erithacus rubecula</i>		Z	Gn	Gn		Gn
60	<i>Falco columbarius</i>						Z
61	<i>Falco peregrinus</i>	E 2.c	Z				Z, Gn
62	<i>Falco subbuteo</i>	V 3.c			Ph		Gn?
63	<i>Falco tinnunculus</i>	V 3.c	Z				Gn
64	<i>Falco vespertinus</i>				P		P
65	<i>Ficedula hypoleuca</i>						P
66	<i>Fringilla coelebs</i>		Z	Gn	Gn?		Z, Gn
67	<i>Fringilla montifringilla</i>		Z				
68	<i>Gallinago gallinago</i>	E 2.a	Z				Z, Gn?
69	<i>Gallinula chloropus</i>			Gn	Gn?		Gn
70	<i>Garrulus glandarius</i>		Z	Gn			Z, Gn
71	<i>Grus grus</i>						P
72	<i>Gyps fulvus</i>	Ex 1.1.a					P
73	<i>Hippolais icterina</i>						P

74	<i>Hippolais polyglotta</i>						Gn
75	<i>Hirundo rustica</i>			Gn	Gn		Gn
76	<i>Ixobrychus minutus</i>	E 2.a				Gn?	Gn?
77	<i>Jynx torquilla</i>	V 3.c		Gn	Gn?	Gn	Gn
78	<i>Lanius collurio</i>	R 4.b		Gn	Gn	Gn	Gn
79	<i>Lanius excubitor</i>	Ex 1.1.a	Z				Z
80	<i>Lanius minor</i>	E 1.2.c				Gn	
81	<i>Larus cachinans</i>	R 4.a					P, Z
82	<i>Larus ridibundus</i>	V 3.a	Z				P, Z
83	<i>Locustella naevia</i>	V 3.b					P
84	<i>Loxia curvirostra</i>		Z				
85	<i>Luscinia megarhynchos</i>			Gn			Gn
86	<i>Merops apiaster</i>	E 1.2.a				Gn	Gn
87	<i>Miliaria calandra</i>	V 3.c		Gn	Gn	Gn	Gn
88	<i>Monticola saxatilis</i>	V 3.b		Gn			Gn
89	<i>Monticola solitarius</i>	R 4.a					Gn?
90	<i>Motacilla alba</i>			Gn	Gn?	Gn	Gn
91	<i>Motacilla cinerea</i>		Z	Gn	Gn?	Gn	Z, Gn
92	<i>Muscicapa striata</i>			Gn	Gn		Gn
93	<i>Nycticorax nycticorax</i>	E 1.2.a			Gn?	Gn?	P, Gn?
94	<i>Oenanthe oenanthe</i>			Gn			Gn
95	<i>Oriolus oriolus</i>			Gn	Gn		Gn
96	<i>Otus scops</i>	E 2.c				Gn?	Gn
97	<i>Parus ater</i>		Z	Gn	Gn		Z, Gn
98	<i>Parus caeruleus</i>		Z	Gn	Gn	Gn	Z, Gn
99	<i>Parus cristatus</i>		Z				
100	<i>Parus major</i>		Z	Gn	Gn	Gn	Z, Gn
101	<i>Parus palustris</i>		Z				Z, Gn
102	<i>Passer domesticus</i>		Z		Gn		Z, Gn
103	<i>Passer montanus</i>		Z		Gn	Gn	Z, Gn
104	<i>Pernis apivorus</i>	V 3.c					P
105	<i>Phalacrocorax carbo</i>						P, Z
106	<i>Phasianus colchicus</i>						Z, Gn
107	<i>Phoenicurus ochruros</i>			Gn			Z, Gn
108	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	E 2.c		Gn			
109	<i>Phylloscopus collybita</i>			Gn	Gn?	Gn	Gn
110	<i>Pica pica</i>		Z	Gn			Z, Gn
111	<i>Picus canus</i>	V 3.c				Gn	Gn
112	<i>Picus viridis</i>	V 3.c					Gn?
113	<i>Plectrophenax nivalis</i>						Z
114	<i>Porzana porzana</i>	E 2.a					Gn?
115	<i>Prunella collaris</i>		Z				
116	<i>Prunella modularis</i>		Z				Z
117	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		Z		Gn?		Z, Gn
118	<i>Rallus aquaticus</i>	E 2.c					Gn?
119	<i>Regulus ignicapillus</i>		Z				Z, Gn
120	<i>Regulus regulus</i>		Z		Gn?		
121	<i>Remiz pendulinus</i>	V 3.b					Gn?
122	<i>Saxicola rubetra</i>	E 2.c		Gn	Gn?		Gn
123	<i>Saxicola torquata</i>					Gn	Gn
124	<i>Serinus serinus</i>			Gn	Gn?	Gn	Gn
125	<i>Sitta europaea</i>		Z			Gn	Z, Gn
126	<i>Sitta neumayer</i>						P
127	<i>Streptopelia decaocto</i>		Z	Gn	Gn?		Z, Gn
128	<i>Streptopelia turtur</i>			Gn			
129	<i>Strix aluco</i>		Z		Gn?		P, Z, Gn?
130	<i>Sturnus vulgaris</i>		Z		Gn	Gn	Z, Gn
131	<i>Sylvia atricapilla</i>			Gn	Gn?	Gn	Z, Gn
132	<i>Sylvia borin</i>	R 4.b		Gn			Gn

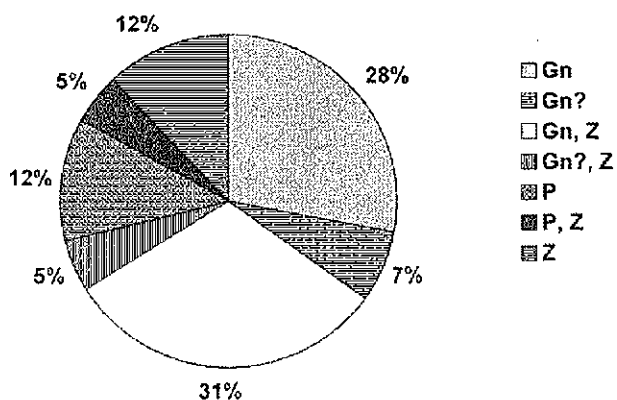
133	<i>Sylvia communis</i>	V 3.c		Gn			Gn
134	<i>Sylvia curruca</i>			Gn			Gn
135	<i>Sylvia nisoria</i>	V 3.b		Gn			Gn
136	<i>Tachybaptus ruficollis</i>				Gn		Z, Gn
137	<i>Tetrastes bonasia</i>		Z	Gn?			
138	<i>Tichodroma muraria</i>	R 4.a	Z				P, Z
139	<i>Tringa ochropus</i>						P
140	<i>Troglodytes troglodytes</i>		Z	Gn	Gn?	Gn	Z, Gn
141	<i>Turdus merula</i>		Z	Gn	Gn?	Gn	Z, Gn
142	<i>Turdus philomelos</i>			Gn	Gn?		Gn
143	<i>Turdus pilaris</i>		Z				Z
144	<i>Turdus viscivorus</i>		Z		Gn?		Z, Gn?
145	<i>Tyto alba</i>	E 2.c					Z, Gn
146	<i>Upupa epops</i>	E 2.c			Gn?		Gn
147	<i>Vanellus vanellus</i>						Z

Tab. 2: Število vseh opazovanih vrst in njihov status.
 Tab. 2: Number of all the observed species and their threat status.

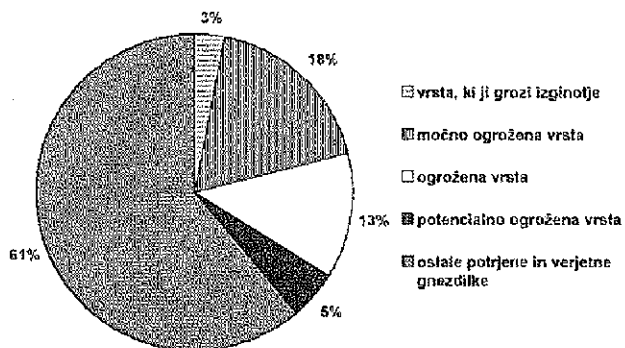
status ptice	št. vrst
Gn	41
Gn?	11
Gn, Z	44
Gn?, Z	8
P	17
P, Z	8
Z	18
skupaj	147

Sl. 4: Absolutno število opazovanih vrst glede na njihov status.
 Fig. 4: Absolute number of the observed species on view of their status.

Sl. 3: Delež opazovanih vrst glede na njihov status.
 Fig. 3: Share of the observed species in view of their status.

Sl. 5: Posamezni deleži potrjenih in verjetnih gnezdičk glede na njihov status ogroženosti.
 Fig. 5: Separate shares of confirmed and probable breeders in view of their threat status.

REZULTATI IN DISKUSIJA

Winter residents (Z)

Približno 53% oziroma 78 vrst opazovanih ptic v dolini Reke prezimuje, večina le-teh pa je stalnic (Tab. 2, Sl. 3, 4). 16 vrst ptic se v dolini pojavlja le pozimi, in sicer: siva gos (*Anser anser*): 1-13 osebkov, sokolič (*Falco columbarius*): opazovan le en osebek, priba (*Vanellus vanellus*): 4-36 osebkov, pflaninska pevka (*Prunella collaris*): 1-2 osebkov, siva pevka (*P. modularis*): 2-10 osebkov, brinovka (*Turdus pilaris*): 1-2000 osebkov, mali krivokljun (*Loxia curvirostra*), veliki srakoper (*Lanius excubitor*): 5-10 osebkov, pinoža (*Fringilla montifringilla*), mali detel (*Dendrocopos minor*), kavka (*Corvus monedula*), mala uharica (*Asio otus*), mala cipa (*Anthus pratensis*), vriskarica (*A. spinoletta*), čizek (*Carduelis spinus*) ter brezovček (*C. flammea*): 3 do 20 osebkov. Z izjemo brinovke je velikost drugih populacij prezimujočih ptičjih vrst razmeroma skromna.

Preletniki (P)

12% vseh opazovanih ptic v dolini zavzemajo preletniki (Tab. 2, Sl. 3, 4), in sicer: pikasti martinec (*Tringa ochropus*): 3-7 osebkov, rdečenoga postovka (*Falco vespertinus*): 2-9 osebkov, bičja (*Acrocephalus schoenobaenus*) in srpična trstnica (*A. scirpaceus*), rjavi lunj (*Circus aeruginosus*), bela štoklja (*Ciconia ciconia*): 1-3 osebkov, kobiličar (*Locustella naevia*), rumeni vrtnik (*Hippolais icterina*), belovrati muhar (*Ficedula hypoleuca*): 1-12 osebkov, kostanjevka (*Aythya nyroca*): samica opazovana 18. 7. 1996, reglja (*Anas querquedula*): 3-7 osebkov, sivi žerjav (*Grus grus*), mala bela čaplja (*Egretta garzetta*): opazovani 3 osebkov, beloglavi jastreb (*Gyps fulvus*): 1-3 osebkov. Sršenar (*Pernis apivorus*) gnezdi nad dolino Reke, in sicer v predelu, ki ga območje teh raziskav ni zajelo. Dolino pa relativno pogosto preletava. Raziskave za zdaj kažejo, da dolina ni pomembno postajališče za preletnike, saj se tu med preletom pojavlja relativno majhno število vrst ptic (Tab. 1, Sl. 4), kar gre v veliki meri pripisati dejstvu, da tu ni obsežnejših vodnih površin in zamočvirjenih predelov oziroma polojev, kjer bi ptice, zlasti pobrežniki, lahko stikale za hrano.

Opazovanje skalnega brgleza (*Sitta neumayer*) 22. 7. 1996 v kamnolomu nad Ilirsko Bistrico je prvo opazovanje te vrste v Sloveniji. Osebek je na doseg roke (!) stikal med skalami za pajki. Po vsej verjetnosti je šlo za naključnega gosta.

Gnezditke (Gn in Gn?)

Izmed 147 opazovanih vrst ptic jih na obravnavanem območju zagotovo gnezdi 85, 19 pa po vsej verjetnosti (Tab. 2, Sl. 3, 4). Dobra tretjina je na Rdečem

seznamu ogroženih vrst ptic v Sloveniji (Sl. 5). Puščavca (*Monticola solitarius*) sem označil kot verjetnega gnezditke, ker je bil opazovan v gnezditveno sumljivem času ter primernem habitatu. 1 osebek je bil opazovan 22. 7. 1996 v kamnolomu nad Ilirsko Bistrico. Ustrezen gnezditveni habitat kaže na širjenje gnezditvenega areala v Sloveniji te mediteranske vrste ptice (Polak, 1998). Sledi krajši opis vrst z Rdečega seznama ogroženih ptic gnezditk Slovenije:

Rakar - *Acrocephalus arundinaceus*

Pop. max: 5 parov

Pop. min: 2 para

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Rakar v času opazovanj redno poje na treh odsekih s trstičjem obrasle Reke. Predel med Dolnjim Zemonom in Ilirsko Bistrico, kjer je rakar pel, je zaradi melioracijskih posegov v strugo Reke uničen.

Mali martinec - *Actitis hypoleucos*

Pop. max: 5 parov

Pop. min: 2 para

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Gnezdi na zaraščenem obrežju Reke; št. gnezdečih parov se je v letih opazovanj zmanjšalo na 2 predvsem zaradi nadaljnjih posegov v strugo Reke.

Vodomec - *Alcedo atthis*

Pop. max: 6 parov

Pop. min: 3 pari

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Vodomec je reden gnezditke obrežij Reke, opazovati pa ga je moč tudi pozimi. V letu 1997 sta bili uničeni dve erodirani obrežni steni, ki sta ju nadomestili utrjeno kamenje in borovi piloti.

Kotorna - *Alectoris graeca*

Pop. max: 10 parov

Pop. min: 5 parov

Ogroženost: E 2.b

Gnezditveni status: Gn

Kotorna prebiva na kraških goličavah nad Ilirsko Bistrico (Cure), kjer del travnikov ponazarja košenice, del pa pašnike za drobnico.

Planinski orel - *Aquila chrysaetos*

Pop. max: 1 par

Pop. min:

Ogroženost: V 3.a

Gnezditveni status: Gn

Gnezdo planinskega orla nad zgornjim tokom Reke je eno od dveh ali treh gnezd širšega območja, ki ga po vsej verjetnosti izbira isti par. V letih 1997 in 1998 je

par gnezdil nad dolino, v letu 1999 pa nad Koritnicami. Gnezdeči par varuje dogovor z lokalnim jadralsko-padalaskim društvom o prepovedi preletov gnezda v času gnezdenja.

Čuk - *Athene noctua*

Pop. max: 5 parov

Pop. min: 3 pari

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Čuk je redni gnezdilec v dolini, za gnezda si v dolini izbira dupla, suhe zidne špranje in gnezdilnice.

Velika uharica - *Bubo bubo*

Pop. max: 2 para

Pop. min: 1 par

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Velika uharica je do nedavnega gnezdila v ostenju Podtabra, pred nekaj leti pa je skrivnostno izginila; na isti polici gnezdi sokol selec.

Podhujka - *Caprimulgus europaeus*

Pop. max: 20 parov

Pop. min: 5 parov

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Pogosta gnezdilka predvsem nad dolino Reke.

Mali deževnik - *Charadrius dubius*

Pop. max: 3 pari

Pop. min: 1 par

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn

Malega deževnika ogrožajo, podobno kot malega martinca, hidromelioracijski posegi v strugo Reke. Gnezdi na majhnih prodiščih, ki jih na Reki ni veliko.

Povodni kos - *Cinclus cinclus*

Pop. max: 3 pari

Pop. min: 1 par

Ogroženost: V 3.b

Gnezditveni status: Gn?

Povodni kos prebiva v dolini že dolgo časa, o čemer pričajo "trofeje" nagačenih osebkov pri starejših lovcih. Tako pozimi kot poleti je moč opazovati dva para na Reki, 1 osebek pa ob Bistrici v sami Ilirski Bistrici.

Skalni golob - *Columba livia*

Pop. max: 60

Pop. min: 2

Ogroženost: E 2.b

Gnezditveni status: Gn

Skalni golob gnezdi v manjših breznih nad dolino ter v ostenjih Podtabra. Pred nekaj leti še številna populacija sedaj močno upada. V letu 1999 sta tako gnezdila

le še dva para. Pregledovanje skubišč pa je še pokazalo, da je pomemben plen za sokola selca, ki gnezdi na isti lokaciji.

Prepelica - *Coturnix coturnix*

Pop. max: 20

Pop. min: 15

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn

Prepelico najdemo v dolini na istih travnikih kot kosca, le da pri višini steblik travišča ni tako izbirčna. Številčnost gnezdilne populacije se bistveno ne spreminja.

Kosec - *Crex crex*

Pop. max: 62

Pop. min: 7

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Kosec je globalno ogrožena vrsta ptice in v dolini poleg ostalih globalno ogroženih vrst najbolj prispeva k mednarodni ornitološki pomembnosti območja. V raziskavah v letih 1992-93 je bila ocenjena populacija od 20-30 pojočih samcev (Trontelj, 1995; 1996), velikost pop. pa se v naslednjih letih ni bistveno spreminjala. V letu 1999 smo po temeljitem kartiranju doline našli 64 pojočih samcev. Mozaičen preplet obdelovalnih površin in površin v zaraščanju ali kolobarju oziroma neenoten režim zgodnje košnje in ekstenzivno kmetijstvo omogočajo koscu dovolj pestro izbiro habitatov. Pa vendar se v nekaterih predelih pojavlja problem zgodnje košnje.

Sokol selec - *Falco peregrinus*

Pop. max: 2 para

Pop. min: 1 par

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

V letih 1996-1997 je sokol selec gnezdil v ostenju Podtabra. Pregledovanje skubišč je pokazalo, da tu živi vse leto. Redno je bilo moč opazovati ptico na lovu tudi v zgornjem delu doline, kjer je dovolj primernih previsnih sten za gnezdenje.

Škrjančar - *Falco subbuteo*

Pop. max: 2 para

Pop. min: 1 par

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn?

Ptica je bila opazovana na celotnem območju, redno pa ob manjši mlaki, kjer se je podila za kačjimi pastirji. Opazovana je bila tudi na lovu za poljskimi škrjanci in kmečkimi lastovkami na isti lokaciji. V dolini po vsej verjetnosti gnezdi.

Navadna postovka - *Falco tinnunculus*

Pop. max: 2 para

Pop. min: 1 par

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn

Največ navadnih postovk dolino preleti, vendar v njej redno gnezdita vsaj dva para, eden v gnezdilnici.

Kozica - *Gallinago gallinago*

Pop. max: 3 pari

Pop. min: 2 para

Ogroženost: E 2.a

Gnezditveni status: Gn?

V dolini se redno pojavlja na preletu. Junija 1996 in konec maja 1997 pa je bilo pod Zarečico opazovanih 4 oziroma 6 osebkov, od katerih sta se v letu 1996 2, v letu 1997 pa 3 območno spreletavali. Kasneje gnezdo ni bilo najdeno.

Mala bobnarica - *Ixobrychus minutus*

Pop. max: 3 pari

Pop. min: 1 par

Ogroženost: E 2.a

Gnezditveni status: Gn?

Par male bobnarice sem od 4.5. do 26.5. 1996 opazoval ob mrtvici, zaraščeni z vrbovjem in trstičjem, pri Zarečici. 16. 6. 1997 je bil na lovu opazovan 1 osebek pri Kosezah, 23. 6. 1997 pa pri Zarečici. V maju 1999 sem posamezne osebeke spet opazoval v trstičju pri Kosezah. Spričo ugodnih gnezditvenih habitatov na opazovanih lokacijah uvrščam ptico med verjetne gnezdilke.

Vijglavka - *Jynx torquilla*

Pop. max: 10 parov

Pop. min: 5 parov

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn

Vijglavka gnezdi v duplu, ki jih največ najde v visokostebelnih senožetnih sadovnjakih. Kljub temu, da je starih sadovnjakov v dolini še precej, zaseda tudi gnezdilnice. Je relativno pogosta gnezdilka doline.

Črnočeli srakoper - *Lanius minor*

Pop. max: 1 par

Pop. min:

Ogroženost: E 1.2.c

Gnezditveni status: Gn

Črnočeli srakoper je leta 1995 gnezdil pri Jablanici (Polak, 1997). Gnezdo je bilo zneseno na koncu jablanove veje. Toda tako izpostavljeno gnezdo so kasneje izropale srake.

Čebelar - *Merops apiaster*

Pop. max: 1 par

Pop. min:

Ogroženost: E 1.2.a

Gnezditveni status: Gn

Leta 1996 je v erodiranem bregu Reke pod Kosezami uspešno gnezdil 1 par, izpeljalo se je 6 mladičev. V naslednjem letu je bil poleg starega opažen izkopan nov rov, vendar ptici kasneje nista gnezdili. Ogrožajo ga melioracijski posegi v strugo Reke oziroma regulacije Reke, ki se bodo, kot kaže, nadaljevale in uničile edino gnezditveno lokaliteto čebelarja na Primorskem.

Veliki strnad - *Miliaria calandra*

Pop. max: 50 parov

Pop. min: 30 parov

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn

Poleg rjavega srakoperja najpogostejša gnezdilka doline z veliko gnezditveno gostoto. V letu 1999 sem v zgornjem delu obravnavanega predela z metodo linijskega transeka ugotavljal gostoto pojočih samcev in prišel do številke 9-11 / km².

Slegur - *Monticola saxatilis*

Pop. max: 17

Pop. min: 10

Ogroženost: V 3.b

Gnezditveni status: Gn

Slegurji prično peti na Gurah nad dolino okrog 1. maja, kjer sem med Milanjem in Goljakom naštel 14 pojočih samcev. Po en par gnezdi tudi v treh kamnolomih nad dolino Reke.

Kvakač - *Nyctycorax nyctycorax*

Pop. max: 3 pari

Pop. min: 1 par

Ogroženost: E 1.2.a

Gnezditveni status: Gn?

4. 5. 1997 sem v mrtvici, zaraščeni z rogozom in vrbovjem, opazoval 3 odrasle osebeke. 6. junija istega leta pa en odrasel in en mladosten osebek, ki sta se na omenjeni lokaciji zadrževala še nekaj dni. 25. 5. 1998 sem opazoval kvakača ob Reki pri Zarečju, 4. 6. pa ob Reki pri Kosezah. 20. 5. 1999 se je v mraku v trstičju pod Kosezami kvakač značilno oglašal, 27. 5. pa sem ob Reki pri Kosezah s tal dvignil mladostni osebek, ki je komaj poletel. Istega dne sem opazil odraslega kvakača pod Zarečico. V letu 1999 sem med nočnimi popisi koscev pri mrtvici pod Zarečico ujel tudi značilno kvakačevo oglašanje. Njegov gnezditveni habitat ogroža urejanje struge Reke ter odstranjevanje obrežne vegetacije.

Veliki skovik - *Otus scops*

Pop. max: 10 parov

Pop. min: 6 parov

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

V dolini se prične veliki skovik oglašati v sredini aprila. Je najpogostejša sova, ki gnezdi v dolini. V Ilirski Bistrici gnezdi 3-4 pari.

Siva žolna - *Picus canus*

Pop. max: 10

Pop. min: 5

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn

Tako v dolini kot tudi v sosednjih Brkinih pogosta vrsta žolne. V višjih predelih nad dolino jo nadomešča zelena žolna.

Zelena žolna - *Picus viridis*

Pop. max: 10

Pop. min: 5

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn

Zelena žolna je bila v dolini opazovana samo enkrat, pač pa je pogostejša na košenicah nad dolino Reke.

Grahasta tukalica - *Porzana porzana*

Pop. max: 5 parov

Pop. min: 3 pari

Ogroženost: E 2.a

Gnezditveni status: Gn?

17. 4. 1997 sem opazoval grahasto tukalico v šasju ob mrtvici pri Zarečici. 28. 5. naslednjega leta sem na isti lokaciji podnevi opazoval 2 osebk, med nočnimi popisi koscev istega leta pa sem v ostrem šasju in trstičju med Kosezami in Dolnjim Zemonom slišal klice 2-3 samcev.

Mokož - *Rallus aquaticus*

Pop. max: 3 pari

Pop. min: 1 par

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn?

Značilno knuljenje mokoža je bilo slišati trikrat, in sicer: 10. 5. 1997 v rogozju pod Zarečico in vrbovju pri tovarni Lesonit (Polak, *ustno*) ter 28. 5. 1999 v trstičju med Kosezami in Dolnjim Zemonom.

Plašica - *Remiz pendulinus*

Pop. max: 3 pari

Pop. min: 1 par

Ogroženost: V 3.b

Gnezditveni status: Gn?

15. 6. 1997 sem opazoval pojočega samca pri Vrbovem, 18. 7. istega leta pa ob Reki nedaleč od prve

lokacije. Plašico sem opazoval še 22. 6. 1998, vendar tako v letih 1997 kot 1998 značilnega gnezda nisem našel.

Repaljščica - *Saxicola rubetra*

Pop. max: 20 parov

Pop. min: 10 parov

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Repaljščica je relativno pogosta vrsta ptice, ki gnezdi po celotni dolini, če je le dovolj visoke trave oziroma suhih stebel kobulnic, od koder opreza za žuželkami.

Siva penica - *Sylvia communis*

Pop. max: 30 parov

Pop. min: 20 parov

Ogroženost: V 3.c

Gnezditveni status: Gn

Poleg črnoglavke najpogostejša vrsta penice. Gnezdo si ob Reki spleta tudi iz orjaške rozge (*Solidago gigantea*).

Grahasta penica - *Sylvia nisoria*

Pop. max: 15

Pop. min: 5

Ogroženost: V 3.b

Gnezditveni status: Gn

Grahasto penico sem opazoval v dolini kot tudi na pobočjih nad dolino Reke, kjer je bolj pogosta, gnezdo pa si najpogosteje spleta v rešeljiki (*Prunus mahaleb*) in črnem trmu (*Prunus spinosa*).

Pegasta sova - *Tyto alba*

Pop. max: 2 para

Pop. min: 1 par

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Pegasta sova je v letu 1996 gnezdila v duplu bele vrbe (*Salix alba*) pri Kosezah (Milavec, *ustno*). V letu 1999 pa se je en osebek značilno oglašal iz zapuščene šole v Kuteževem.

Smrdokavra - *Upopa epops*

Pop. max: 20 parov

Pop. min: 10 parov

Ogroženost: E 2.c

Gnezditveni status: Gn

Smrdokavro sem opazoval v dolini Reke, pogostejša pa je nad dolino, kjer se v gozdovih puhavca, malega jesena in črnega gabra ter med nasadi črnega bora značilno oglašja, hrano pa si išče tudi po iztrebkih drobnice na košenicah. Gnezdo je bilo najdeno v kamniti zidni terasi zapuščene vinograda. Po pripovedovanju domačinov je bila ta ptica v preteklosti mnogo pogostejša.

Ogroženost območja

Zaradi stika med kraškim in nekraškim svetom ima porečje Reke posebne pokrajinske vrednote, ki pa se zaradi človeških posegov izgubljajo. Zaradi z lesom bogatega zaledja Snežnika in vodnatosti doline se je na žagarski tradiciji razvila lesna industrija, ki je še danes glavni vir degradacije pokrajine zlasti v smislu posegov v samo Reko. Najbolj usodno je seveda onesnaževanje Reke, kjer je leta 1987 več kot polovica celotnega toka Reke uvrščena v III.-IV. kakovostni razred (Rojšek, 1987). Leto poprej (1986) so bile Škocjanske jame vpisane na UNESCOV seznam naravne in kulturne dediščine!

Samočistilni procesi Reke so zelo upočasnjeni zaradi še vedno močno onesnaženih bregov kot tudi zaradi divjih odlagališč, prav tako oči in nos pa bode še vedno nesaniirano odlagališče stranskih produktov proizvodnje Tovarne organskih kislin pri Globovniku. Meteorne vode se iz omenjenega odlagališča stekajo seveda v Reko.

Večina Reke od izvira do ponora je danes med drugim in tretjim kakovostnim razredom, kar pa se spreminja glede na pretok in oddaljenost od virov onesnaževanja zaradi povečanih samočistilnih procesov. Razredčevanje odplak v Reki z vodo iz akumulacij Klivnik in Moša seveda ni pravi in tudi ne zadovoljiv način čiščenja Reke. Le učinkovita komunalna čistilna naprava, ki bi čistila komunalne odplake Ilirske Bistrice in vasi po dolini, ter nadzor proizvodnje oziroma manipulacije odpadnih vod omenjenih onesnaževalcev bi zagotavljala obstoj Reke v drugem kakovostnem razredu.

Izkoriščanje zemljišč v bližnji okolici Reke je omejeno skoraj izključno na košnje travnikov, kajti ti so v kmetijskem smislu kakorkoli drugače slabše donosni. Ravno usklajevanje termina košnje vlažnih travnikov z gnezdenjem ptic bi bilo za gnezdilke tovrstnih habitatov velikega pomena, ker se čas košnje velikokrat časovno ujema z gnezdenjem. Veliko vlažnih oziroma močvirskih travnikov, zlasti tistih neposredno ob Reki, je v fazi zaraščanja. Ker se košnja trave (in kasnejše spravilo sena) cenovno ne izplača, veliko kmetov na pol posušeno travo na polju kar zažge. Dogaja se tudi, da s pokošeno travo stresajo v manjše mlake in mrtvice Reke, gnezdilne habitate redkih in ogroženih vrst ptic, s čimer nepotrebno prispevajo k evtrofikaciji vode in neposrednemu uničevanju gnezdilnega habitata. Takšni habitati so tu problematični tudi zaradi obstoja divjih odlagališč.

Da bi lastniki zemljišč pridobili večje kmetijske površine, določene predele trstičja, zlasti v zgornjem delu doline ter med vasema Zgornji in Dolnji Zemon, občasno požgejo. Ti tudi za ornitofavno tako pomembni habitati so v dolini precej redki in se z izjemo nekoliko obsežnejšega in strnjenelega predela med omenjenima vasema ter med Dolnjim Zemonom in Kosezami pojavljajo bolj fragmentarno. Del s trstičjem obraslega obrežja Reke, kjer je leta 1997 pel rakar, pa je zaradi melioracijskih posegov v strugo Reke spremenjen v utrjen nasip.

Divjo naravo Reke že dalj časa skušajo krotiti z različni posegi v strugo za preprečevanje vsakoletnih poplav. Obsežnejša hidromelioracijska dela so bila že opravljena na strugi oziroma bregovih med Zabičami in Trpčanami, kjer so že odstranili obrežno vegetacijo in prodnate nanose, utrdili obrežje oziroma ga obložili s kamenjem različne velikosti, izravnali meandre in jih utrdili z borovimi piloti. Tako so uničili manjša prodišča, ki jih ob Reki ni ravno veliko, in naravne rečne bregove, zlasti tiste, ki jih Reka izpodjeda in tako ustvarja ugodne gnezdilne habitate za številne vrste divjih čebel, vodomca in čebelarja. Odstranjevanje obrežne vegetacije, ki spremeni značilno podobo pokrajine, pa poleg dejstva, da se s tem drastično spremenijo okoljski dejavniki v reki in s tem življenjske razmere v reki, še povečuje erozijsko moč Reke. Tako so uničena tudi prodnata in s kisikom dobro prezračena obrežja, ki jih ribe navadno izbirajo za odlaganje iker. Urejanja v smislu ustvarjanja umetnih rečnih pragov (po strugi navzdol vse do Ilirske Bistrice), z namenom prezračevanja reke, pa onemogočajo migracijo živali po toku navzgor. Podobni melioracijski posegi so bili opravljeni še v predelu Samsovega mlina, med mostom na Žabovici in železniškim mostom Ilirska Bistrica - Rijeka. Tudi tu je večinoma odstranjena obrežna vegetacija, bregovi pa utrjeni s kamenjem. Predvideno je nadaljnje urejanje struge Reke od Ilirske Bistrice navzdol v smislu omejevanja vsakoletnega poplavljanja zlasti zaradi tovarne Lesonit, ki ne neha krojiti usode Reke, in pa graditve komunalne čistilne naprave v bližini vasi Topolc. Zanimivo je, da kljub dosedanjim posegom v strugo Reke le-ta redno, vsakoletno prestopa bregove.

ZAHVALA

Zahvaljujem se Slavku Polaku za prijetne skupne ure terenskega dela ter za kritičen pregled članka.

ORNITHOFAUNA OF THE UPPER REKA VALLEY AND ITS NEIGHBOURHOOD

Boštjan SURINA

SI-6250 Ilirska Bistrica, Župančičeva 22

E-mail: bostjan.surina@guest.arnes.si

ABSTRACT

During 1994-1999, 147 bird species were observed in the Reka valley and its neighbourhood, 85 of which were confirmed breeders, 19 possible breeders and 25 passage migrants; 78 were winter residents. An increase in the population of Corn Crake *Crex crex* was noted, as well as rather large breeding density of Red-backed Shrike *Lanius collurio* and Corn Bunting *Miliaria calandra*. The banks of the Reka river represent the only breeding habitat of the European Bee-eater *Merops apiaster* in SW Slovenia. In the stone-pit above Ilirska Bistrica, a Western Rock Nuthatch *Sitta neumayer* was observed - the very first observation of this species in Slovenia. The breeding habitats immediately along the river and reed-beds have been greatly endangered by land drainage.

Key words: ornithology, the Reka valley, Primorska region, SW Slovenia

LITERATURA

- Bračko, F. & P. Grošelj (1994):** Pojavljanje pegama *Bombycilla garrulus* v Sloveniji - nekoč in danes. *Acrocephalus*, 15(62), 16-26.
- Bračko, F., A. Sovinc, B. Štumberger, P. Trontelj & M. Vogrin (1994):** Rdeči seznam ogroženih ptic gnezdk Slovence. *Acrocephalus*, 15(67), 166-180.
- Čelik, T. (1994):** Najjužnejša najdišča vrste *Maculinea teleius* Bergstr. v Sloveniji (Lepidoptera: Lycaenidae). *Acta entomologica slovenica*, 2, 19-24.
- Čelik, T. & F. Rebušek (1996):** Atlas ogroženih vrst dnevnih metuljev Slovenije. Slovensko entomološko društvo Stefana Michielija, Ljubljana.
- Geister, I. (1995):** Ornitološki atlas Slovenije. Državna založba Slovenije, Ljubljana.
- Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije (1995a):** Klimatografija Slovenije, temperature zraka, obdobje 1960-1990. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana.
- Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije (1995b):** Klimatografija Slovenije, količina padavin, obdobje 1960-1990. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana.
- Jogan, N., V. Babij & B. Vreš (1996):** Prispevek k poznavanju flore Brkinov in Primorske, jugozahodna Slovenija. V: Bedjanič, M. (ed.) Raziskovalni tabor študentov biologije. Podgrad "96", Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, Ljubljana, Gibanje znanost mladini, 75-102.
- Klemenčič, V. (1959):** Pokrajina med Snežnikom in Slavnikom. Inštitut za geografijo SAZU, Ljubljana.
- Pavlovec, R. & M. Pleničar (1980):** Geološka zgradba okolice Ilirske Bistrice. V: Brozina, B., F. Munih, M. Primc, I. Spetič & A. Temovec (eds.) Bistriški zapisi 1, Društvo za krajevno zgodovino in kulturo Ilirska Bistrica, 34-43.
- Polak, S. (1997):** Popis ornitofavne zgornjega dela porečja Reke. Notranjski muzej Postojna, dokumentacija ZVNKD Nova Gorica.
- Polak, S. (1998):** Nova gnezdišča puščavca v Sloveniji. *Acrocephalus*, 19(90-91), 152-154.
- Pučnik, J. (1974):** Vreme in podnebje. Pomurska založba, Murska Sobota.
- Rojšek, D. (1987):** Fizičnogeografske značilnosti in naravne znamenitosti porečja Notranjske Reke. *Varstvo narave*, 13, 5-24.
- Rojšek, D. (1996):** Velika voda - Reka - a karst river. *Acta carsologica*, 25, 193-206.
- Seliškar, A. & B. Vreš (1995):** Naravni spomenik Velika voda na reki Reki: flora in vegetacija - poročilo. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana, dokumentacija ZVNKD Nova Gorica.
- Sivec, I., T. Trilar, K. Pobiljšaj & B. Horvat (1995):** Inventarizacija favne reke Reke. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana, dokumentacija ZVNKD Nova Gorica.
- Sovinc, A. (1994):** Zimski ornitološki atlas Slovenije. Tehniška založba, Ljubljana.
- Trilar, T. (1997):** Poročilo o delu skupine za ptice, sesalce in ektoparazite. V: Bedjanič, M. (ed.) Raziskovalni tabor študentov biologije, Podgrad "96", Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, Ljubljana, Gibanje znanost mladini, 135-144.
- Trontelj, P. (1995):** Popis kosca *Crex crex* v Sloveniji v letih 1992-93. *Acrocephalus*, 16(73), 174-180.
- Trontelj, P. (1996):** Kosec, v svetovnem merilu ogrožena ptica. *Proteus*, 59(3), 104-111.
- Verovnik, R. (1997):** Prispevek k poznavanju favne dnevnih metuljev (Lepidoptera: Rhopalocera) jugozahodne Slovenije. V: Bedjanič, M. (ed.) Raziskovalni tabor študentov biologije, Podgrad "96", Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, Ljubljana, Gibanje znanost mladini, 33-44.
- Wraber, M. (1969):** Pflanzengeographische Stellung und Gliederung Sloweniens. *Vegetatio*, 17, 176-199.
- Zupančič, M., L. Marinček, A. Seliškar & I. Puncer (1987):** Considerations on the phytogeographic division of Slovenia. *Biogeographia*, XIII, 589-98.